

Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan maatalousjaoston asiantuntijakuuleminen 26.10.2022

Asia: HE 154/2022 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2023

Teema: Tilannekatsaus turvepeltojen kohtelusta ja uuden momentin 30.20.42 turvepeltojen ilmastotoimet avaaminen

Syksyn 2021 budjettiriihen yhteydessä hallitus linjasi 30 000 ha tavoitealasta kosteikkoviljelyyn. Varautumisen ministeriyöryhmä päätti maaliskuussa 2022 toimista maatalouden huoltovarmuuden turvaamiseksi. Tässä yhteydessä päätettiin myös 30 miljoonan euron määrärahasta kosteikkoviljelyyn. Tämä määräraha on viety uudelle momentille 30.20.42. ”Turvepeltojen ilmastotoimet (siirtomääräraha 3 v)”. Momentin mukaan määrärahaa saa käyttää:

”1) ilmastomuutoksen hillintää ja sopeutumista turvepelloilla koskeviin kehittämis-, kokeilu- ja investointihankkeisiin ja viestintään

2) ilmastomuutoksen hillintää ja sopeutumista turvepelloilla toteuttavien toimenpiteiden ja tukien rahoitukseen

3) enintään 20 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvien menojen maksamiseen ja muiden kulutusmenojen maksamiseen.

Momentin selvitysosan mukaan määrärahaa käytetään turvepelloilla toteutettaviin pohjaveden pinnan korotukseen liittyvien kosteikkojen ja kosteikkoviljelyn kehittämis-, kokeilu- ja investointihankkeisiin ja viestintään sekä näihin liittyvien avustusten maksamiseen. Määrärahalla voidaan myös vettää turvepeltoja pois maatalouskäytöstä. Lisäksi määrärahaa voidaan käyttää kosteikkoviljelyn arvoketjun edistämiseen. Toiminnalla luodaan pohja ja toimintamalli käytännön toimenpiteille, joilla voidaan hillitä turvepeltojen ilmastopäästöjä tai sopeutua ilmastomuutokseen. Toimenpiteet ovat osa maatalouden huoltovarmuuspakettia ja vihreän siirtymän kokonaisuuteen sisällytettyä kosteikkoviljelytoimenpidettä.”

Pohjaveden pintaa voidaan korottaa niin, että alueella voidaan edelleen tuottaa biomassaa eri käyttötarkoituksiin. Tällaisen kosteikkoviljelyn pullonkaulat ovat tällä hetkellä biomassan huono markkinahinta ja arvoketjujen kehittymättömyys. Pohjaveden pintaa voidaan korottaa myös niin paljon, että biomassan tuottaminen ei ole enää mahdollista, vaan alueella tuotetaan tällöin päästövähennys.

Maa- ja metsätalousministeriön toimeksiantona Luonnonvarakeskuksessa valmistellaan parhaillaan esitystä suunnitelmaksi Suomen vuoden 2023 talousarvioon varattavan turvepeltojen vettämiseen tarkoitetun rahoituksen käytöstä (TUVE). Tavoitteena on, että määrärahalla tehdään toimenpiteitä, joilla saavutetaan sellaisia päästövähennyksiä, jotka näkyvät myös vuosittaisessa kansallisessa kasvihuonekaasuinventaariossa. Suunnitelma ottaa kantaa keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelmassa (KAISU), maankäytön ilmastosuunnitelmassa (MISU) ja maatalouden hiili-euro-ohjelmassa (HERO) esitettyjen turvepeltojen pohjaveden pinnan korkeuteen vaikuttavien päästövähennystoimien kohdentamismahdollisuuksiin. (Kuva)

Suunnitelmassa kuvataan miten ja millä toimilla turvepeltojen päästöjä voitaisiin vähentää pysyvästi, kuinka suuri päästövähennys voisi olla, mikä olisi potentiaalinen pinta-ala tämän rahoituksen piiriin, minkä suuruisia kannustimia merkittävä muutos vaatisi. Raportissa annetaan arvio siitä, paljonko maatalouden khk-päästöjen vähennys tulee olemaan vuoteen 2035 mennessä. Samalla arvioidaan

sitä, mikä osa tarvittavista päästövähennyksistä saadaan toteutettua EU:n yhteisen maatalouspolitiikan rahoituksella ja mikä nyt kosteikkoviljelyyn kohdennetulla rahoituksella, ja kuinka paljon toimenpidealaa jää toteutettavaksi tulevilla rahoitusmekanismeilla.

Suunnitelma on valmistumassa tämän kuun lopussa.

Toimenpide	MISU 2035	HERO 2035	KAISU 2040
Nurmiviljely, pohjavesi -30 cm	32 500 ha	30 000 ha (säättösaloitus)	42 500 ha
Viljely, pohjavesi -30 cm	10 000 ha		13 333 ha
Viljely, pohjavesi: -5- -10 cm	5 000 ha		
Ilmastokosteikko	7 500 ha	15 000 ha	10 000 ha
Peltojen poistaminen tuotannosta		45 000 ha	

Tämän uuden momentin lisäksi EU:n yhteisen maatalouspolitiikan toimin edistetään kosteikkoviljelyä ja ilmastokosteikoiden perustamista. Turvepeltojen vedenpintaa voidaan nostaa joko säättösaloituksella tai patoamisella. EU:n yhteisen maatalouspolitiikan toimenpiteissä pohjaveden pinnan nostamista turvemaiden tuetaan säättösaloituksen investointituella ja ympäristökorvausten valumavesien hallinnan hoitotuella. Patoamista ei erikseen tueta. Säättösaloitusta edistetään investoinnin tukemisella kaikilla menetelmään soveltuvilla lohkoilla. Happamien sulfaattimaiden ja turvemaiden peltolohkoille rakennettujen säättöjärjestelmien käyttöä edistetään ympäristökorvausten hoitositoumuksessa, jossa säättösaloituksella voidaan pohjaveden pinnan nostolla ehkäistä sekä turpeen hajoamista ja siten kasvihuonekaasupäästöjä että vähentää happamien vesien päästöjä Itämeren varhaisissa vaiheissa syntyneiltä happamilta sulfaattimailta.

Turvepeltojen käyttöön liittyvien päästövähennystoimien lisäksi tulisi pyrkiä myös rajoittamaan uuden turvepellon raivaamista, koska niiltä syntyvät päästöt kumoavat toisaalla aikaansaatuun maataloudessa tehtyjen päästövähennystoimien vaikutukset. EU:n yhteisen maatalouspolitiikan osalta raivaamista pyritään rajoittamaan mahdollisuuteen kuuluvien hyvän maatalouden ja ympäristön vaatimukseen (GAEC, Good Agricultural and Environmental Condition) kuuluvalla GAEC 2 ”Vuoden 2022 jälkeen maatalousmaaksi muusta käytöstä raivaamalla tai muutoin otettu turvemaa-ala on oltava pysyvästi nurmella. Nurmikasvusto voidaan uusia suorakylvönä tai kevennetyllä muokkauksella niin, että uusi nurmikasvusto kylvetään välittömästi aiemman kasvuston muokkauksen jälkeen. Kyntö on kielletty. Tämä nurmivaatimus ei koske määriteltävien tilusjärjestelypäästösten mukaisia uusia aloja eikä määriteltäviä lohkon muotoa parantavia muutoksia.”

Euroopan komissio julkaisi marraskuussa 2021 lainsäädäntöehdotuksen, jolla pyritään ehkäisemään tiettyjen metsäkatoa aiheuttavien tuotteiden pääsyä EU-markkinoille sekä kehittämään toimijoiden metsäkatovapaita tuotantoketjuja. Uusi sääntely koskisi kuutta tuoteryhmää: soijaa, palmuöljyä, kahvia, kaakaota, nautakarjaa ja puuta sekä niitä sisältäviä tai niistä valmistettuja tuotteita. Suomessa peltoja raivataan maataloustuotteiden, mukaan lukien nautaeläinten kasvatuksen

tarpeisiin, joten Suomessa vaikutus kohdistuisi erityisesti nautakarjaan, eli naudanlihaan ja nahkoihin. Raivatulla alueella kasvatettu nautakarja, sen liha tai nahka, eivät kelpaisi markkinoille. Sääntely ei koskisi suoraan maidontuotantoa, mutta epäsuoria vaikutuksia voi mahdollisesti ilmetä. Lainsäädäntöehdotuksen valmistelu jatkuu ainakin vuoden 2022 ajan.

Maa- ja metsätalousministeriö ja ympäristöministeriö asettivat 30.9.2022 poikkihallinnollisen työryhmän valmistelevaan maankäytön muutosmaksua koskevaa lakiesitysluonnosta rakentamisen ja pellonraivauksen aiheuttaman metsäkadon ja ilmastopäästöjen minimoimiseksi. Työryhmän toimikausi on 30.9.2022–30.11.2023.